

Cel szczegółowy 3.1: Poprawa połączeń transportowych obszarów wiejskich i peryferyjnych

Potrzeby terytorialne Europy Środkowej

Obszar objęty programem stanowi centralny węzeł komunikacyjny w sercu Europy. Siedem z dziewięciu korytarzy sieci bazowej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) przebiega przez Europę Środkową i łączy Morze Bałtyckie z Morzem Śródziemnym. Istniejące uwarunkowania terytorialne sprawiają, że od setek lat Europa Środkowa jest ważnym centrum szlaków handlowo-transportowych, z którymi wiele regionów jest fizycznie lub społecznie-gospodarczo połączonych. Większa dostępność całego jej obszaru mogłaby strategicznie wzmocnić pozycję Europy Środkowej w handlu europejskim i światowym, a także zwiększyć jej konkurencyjność w skali regionalnej.

Część regionów, w szczególności wiejskich i peryferyjnych, w tym przygranicznych, posiada w dalszym ciągu słabe połączenia z głównymi korytarzami i węzłami transportowymi. Konieczne jest wprowadzenie inteligentnych rozwiązań transportowych, które uzupełnią brakujące połączenia i usuną wąskie gardła celem zapewnienia dobrej dostępności w skali całej Europy Środkowej. Ponadto, zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, do 2050 roku emisje z transportu muszą zostać ograniczone o 90 %. Powyższe wymaga wypracowania inteligentnych i zrównoważonych sposobów podejścia do mobilności regionalnej, intermodalności, a także wprowadzenia wspomaganych komputerowo rozwiązań służących zarządzaniu mobilnością.

Działania w zakresie współpracy transnarodowej

W ramach niniejszego celu szczegółowego z Programu Interreg EUROPA ŚRODKOWA wsparcie będzie przyznawane na działania z zakresu współpracy transnarodowej, które zwiększają mobilność i dostępność regionów wiejskich i peryferyjnych, w szczególności mając na uwadze ich powiązania z głównymi korytarzami i węzłami transportowymi w UE. Zrównoważone rozwiązania będą ponadto ułatwiać ograniczanie zanieczyszczenia z transportu i emisji gazów cieplarnianych, a także stymulować rozwój społeczno-gospodarczy. Możliwe działania w ramach współpracy obejmują opracowanie i realizację strategii i planów działania, narzędzi, szkoleń i działań pilotażowych. Działania powinny przyczynić się do doskonalenia polityk związanych z transportem i do zwiększenia zdolności na rzecz skoordynowanego i zintegrowanego planowania zrównoważonego transportu, systemów mobilności i właściwych rozwiązań.

Konkretyzując, program będzie finansował działania w następujących dziedzinach (prezentowana lista nie jest katalogiem zamkniętym):

- Elastyczny regionalny transport pasażerski odpowiadający na zapotrzebowanie
- Dostępność obszarów wiejskich i odległych oraz ich połączenie z głównymi korytarzami transportowymi UE

- Usuwanie barier i wąskich gardeł w transporcie transgranicznym i poza granicami kraju
- Strategiczny transport regionalny i planowanie przestrzenne
- Multimodalny transport towarowy i łańcuchy logistyczne na obszarach wiejskich i peryferyjnych oraz połączenia z węzłami transportowymi

Przykłady wspieranych działań (prezentowana lista nie jest katalogiem zamkniętym):

- Opracowywanie i wdrażanie zintegrowanych i multimodalnych strategii mobilności sprzyjających skutecznym i zrównoważonym połączeniom w regionach wiejskich i peryferyjnych oraz ich połączeniu z głównymi węzłami i korytarzami transportowymi
- Projektowanie i testowanie zintegrowanych i zrównoważonych rozwiązań transportu odpowiadającego na zapotrzebowanie w celu stworzenia lepszych połączeń między obszarami wiejskimi i peryferyjnymi a najważniejszymi węzłami transportowymi
- Ustalenie i zapewnienie wsparcia na potrzeby usuwania barier i wąskich gardeł w transporcie, np. przez rozszerzanie współpracy między interesariuszami i koordynację planowania inwestycji o znaczeniu strategicznym
- Doskonalenie koordynacji między regionalnymi przewoźnikami drogowymi w transporcie transnarodowym (w tym harmonizacja i integracja informacji biletowej i usług w skali transnarodowej oraz tworzenie ponadregionalnych partnerstw przewoźników drogowych)
- Wymiana dobrych praktyk i opracowanie norm i zrównoważonych rozwiązań na rzecz poprawy usług mobilności w skali regionalnej w interesie publicznym i wzmocnienia ich odporności na wypadek sytuacji kryzysowych
- Rozwijanie i przeprowadzanie tekstów inteligentnych koncepcji mobilności regionalnej (np. rozwiązań cyfrowych i systemów zarządzania ruchem drogowym)
- Doskonalenie strategicznego i zrównoważonego planowania transportu towarowego i logistyki w celu powiązania planowania na poziomie regionalnym z centralnymi łańcuchami wartości w Europie i inwestycjami w sieci TEN-T
- Doskonalenie zarządzania i nawigacji transportowej (w tym multimodalnej logistyki w celu lepszego wykorzystania istniejącej infrastruktury transportowej żeglugi śródlądowej i kolei)
- Testowanie optymalizacji łańcuchów logistycznych na obszarach wiejskich i peryferyjnych w ramach działań pilotażowych z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań technologicznych (np. cyfryzacji)
- Rozwijanie i wdrażanie ekologicznych rozwiązań na potrzeby wydajnego transportu towarowego „ostatniej mili” na obszarach peryferyjnych, wiejskich i słabo zaludnionych

Projektowanie działań w ramach niniejszego celu szczegółowego powinno uwzględniać w szczególności następujące kwestie: zmniejszenie zapotrzebowania na transport, zmniejszenie lub optymalizacja przepływów transportowych, promowanie przechodzenia na najmniej emisyjne systemy transportowe, zmniejszenie lub optymalizacja fragmentacji siedlisk oraz zmniejszenie wpływu systemów transportowych na zanieczyszczenie powietrza i hałas, zdrowie publiczne;

różnorodność biologiczną oraz gatunki i siedliska Natura 2000, fragmentację krajobrazu, oddziaływania hydromorfologiczne, zajmowanie gruntów oraz dziedzictwo kulturowe i archeologiczne, a także odpowiednie konwencje międzynarodowe (np. Konwencja Alpejska, Konwencja Karpacka).

W ramach niniejszego celu szczegółowego Program Interreg EUROPA ŚRODKOWA będzie stanowił uzupełnienie i katalizator dalszych inwestycji w infrastrukturę transportową o dużej skali. Wobec powyższego, działania powinny tworzyć synergie i być skoordynowane z pozostałymi instrumentami europejskimi i funduszami krajowymi, w tym głównymi programami EFRR, instrumentem „Łącząc Europę”, instrumentami finansowymi EBI, transgranicznymi programami Interreg, a także uwzględniać plany działań strategii makroregionalnych.

Planowane rezultaty

Działania w ramach współpracy transnarodowej będą służyć budowie zdolności regionów Europy Środkowej w zakresie projektowania i realizacji lepszych usług zrównoważonego transportu i mobilności na obszarach wiejskich i peryferyjnych, w tym na obszarach przygranicznych. Przyczyni się to do poprawy koordynacji między interesariuszami transportowymi i dostępem regionów do głównych korytarzy i węzłów transportowych. Wykonalność nowatorskich metod zostanie przetestowana w ramach działań pilotażowych. Przewiduje się, że w procesie przygotowania inwestycji zostaną wykorzystane inwestycje finansowane z pozostałych instrumentów finansowych, co będzie prowadzić do stosowania rozwiązań transportowych na szerszą skalę na całym obszarze Europy Środkowej.